

Axel Torm død

Israelsmissionens tidligere formand Axel Torm døde den 11. september 1997 ved syv-tiden om morgenen på Roskilde Amts Sygehus i Køge, 91 år gammel.

Med Axel Torms bortgang har dansk kirkeliv – og ikke mindst vi i Israelsmissionen – mistet en markant skikkelse, en person som ikke mindst i tiden efter Holocaust stod frem og vovede at sige det, som mange teologer ikke vovede at sige efter Anden Verdenskrig:

»Tidligere har kirken nedvurderet jødedommen for at ophøje Kristus. I dag nedvurderer man Kristus for at forherlige jødedommen. Er det bedre?«

Denne udtalelse af Axel Torm er enten blasfemisk – eller sand!

Axel Torm besad den egenskab, at han kunne lytte til jøder. Han kunne også lytte til evangeliet om jøden Jesus. Han forrådte ikke evangeliet om jøden Jesus.

I 1992 sagde han som afslutningsord i en kort tale til LEKKJ (Luthersk Europæisk Komité for Kirke og Jødedom) – et netværk han selv havde været med til at oprette – følgende:

»Jeg er enig med Grundtvig i, at vi har et vidnesbyrd at bringe til jøderne. Hvis vi ikke bringer det, så forråder vi både dem og vor Herre Kristus.«

Vi i Den danske Israelsmission ærer Axel Torms minde. Og hvad familien Torm har stået for.

Og vi ærer bedst dette minde ved med Axel Torm i ydmyg kærlighed at arbejde for, at jøder må komme til tro på, at Jesus af Nazaret er jødernes Messias.

Kai Kjær-Hansen

Axel Torms sidste tid

Billedet af Ruth og Axel Torm, som bringes her, er taget den 8. marts i år, hvor jeg sidste gang besøgte dem. Mit ærinde var at afhente en vognfuld bøger om Israelsmission, som Axel Torm ønskede, jeg skulle have efter ham.

I maj måned pådrog Axel Torms hustru, Ruth, sig et lårbensbrud, og siden midten af juni

måned har hun boet på plejehjemmet Nørremarken i Køge.

Erik Torm, en af Ruth og Axel Torms fire sønner, oplyser, at hans far var indlagt på hospitalet i Køge i august. Da han skulle udskrives omkring 1. september, og mens man ventede på Falck, der skulle bringe Axel Torm tilbage til sin bolig, rejste han sig fra sin kørestol, hvilket ingen havde ventet. Han faldt omkuld og pådrog sig en flænge i nakken.

Axel Torm sov stille ind om morgenen den 11. september, efter at han aftenen før havde haft besøg af sin præst.

I Den danske Israelsmission vil vi ære mindet om familien Torm ved at fortsætte, hvad Torm-familien har stået for. Og vi takker Gud for alt det, vi igennem Torm-familien har modtaget.

Kai Kjær-Hansen

Hverken vi eller de kan undvære Jesus.

I april 1994 følte Axel Torm sig for svag til at deltage i Israelsmissionens årsmøde i København. Men han havde sendt årsmødet en skriftlig hilsen, som blev oplæst lørdag aften. Den bringes her. Sådan vil vi nemlig gerne have, at Den danske Israelsmission fortsat skal være!

Israelsmissionen er Jesus. Det er det emne, jeg har fået. Måske burde det snarere hedde: Jesus er Israelsmission! Han hørte jo det folk til, som Gud havde skabt og udvalgt til at være hans vidner i verden. Da Israel ofte svigtede, sendte Gud Jesus og kom selv i ham. Han var Israel, sådan som Gud ville det. Han søgte de fortabte får af Israels hus for af dem at skabe Israel, som kunne blive vidner. Senere sendte han dem ud i verden til alle folkeslag, men – sagde han – »I skal begynde i Jerusalem« (Luk. 24,48). I begyndelsen var der få, der fulgte ham. Da Helligånden kom over dem pinsedag, blev de fyldt med kraft, så mange blev døbt. Og siden voksede den første jødekrigste menighed stærkt. Det varede et stykke tid, før det gik op for dem, at evangeliet ikke blot var for jøder.

Da jøden Paulus – den tidligere forfølger – fik sin omvendelse og sit kald, forstod han, at han dermed skulle være hedningernes

Axel Torm på vej til landsstyremøde 1987.

apostel. Men han fastholdt sin Herres syn på Guds frelsesplan. Evangeliet er en Guds kraft til frelse for enhver som tror, »både for jøde, først, og for græker« (Rom. 1,16). Dette syn på Guds frelsesplan blev helt overset af den unge kirke, da den voksede og fik magt. Nu blev det til et »for jøde sidst« eller »slet ikke for jøder«. Det blev skæbnesvangert både for mission og kirke. Kirken pådrog sig stor skyld ved sin påstand om, at Gud havde forkastet sit folk, hvad netop Paulus benægter – og ved sin jødeforfølgelse. Men Guds frelsesplan kan ikke ophæves af os.

Jeg husker et møde i missionsrådet, hvor man drøftede Israelsmissionens delta-

gelse i Kristi Himmelfartskollektten. Nogle mente, den måtte udgå, da den jo havde sin egen kollektdag. Men inden jeg fik sagt noget, spurgte Sudanmissionens medstifter og lægemissionær Brønnum: »Hvad tror I, Paulus ville sige til det?« Der blev derefter ikke talt mere om det. Jeg er vis på, at et »jøde først« i ingen måde vil skade nogen anden mission. Tværtimod vil det velsigne al anden mission i verden, der vil få ny kraft, fordi vi sammen går i Jesu spor.

Jesus er Israelsmission, fordi Gud ikke har forkastet sit folk. At det gennem tiderne kom til at hade ham er for-ståeligt. Men han har ikke af den grund forkastet Israel. Han er Israelsmission, han har stadig været hos sit folk og kaldt på det, og mange har hørt og modtaget ham, således at der nu dannes messianske menigheder, der tror på Jesus som Israels Messias – både i Israel og USA og andre steder.

Disse messianske jøder vil gerne samarbejde med ikke-jøder – og vi kan lære af dem. Ja, vi skal lære af dem, så vi bedre kan kende vore rødder, og samtidig kan vi hjælpe dem med at forkynde Jesus, således at evangeliet vender tilbage til det folk, hvorfra det kom. Derved ser vi hen til den dag, da hele Israel skal frelses og måske blive et missionsfolk.

Hverken vi eller de kan undvære Jesus!

Uddrag af mindetale

Af Kai Kjær-Hansen, Israelsmissionens formand, holdt ved mindesamværet for Axel Torm, København, den 20. september 1997

Ingen anden familie har haft så stor betydning for et dansk missionselskab, som Torm-familien har haft det for Den danske Israelsmission. Indtil sin død var Axel Torm Israelsmissionens grand old man, som igennem tale og skrift havde brugt et langt liv på at formidle kærlighed til jøder og jøden Jesus.

At dø som over 90-årig betyder, at man har lagt et langt liv bag sig. Og dog! Axel Torm modsagde engang, at 90 år skulle være lang tid!

I 1975 kunne Den danske Israelsmission fejre sit 90-års jubilæum. På det tidspunkt var Axel Torm 70 år gammel, var faldet for aldersgrænsen som medlem af landsstyret i Israelsmissionen, men som æresmedlem deltog han i landsstyremøder helt til omkring 1990.

I anledning af 90-års jubilæet skrev han i jubilæumsskriftet i 1975:

»90 år er kort tid. Så kort, at jeg, som ikke er 90, dog kan minde næsten alle, der i sin tid begyndte. De mødtes i mit barndomshjem.«

90 år er en lang tid, ja! Og 90 år er en kort tid, ja!

Den er kort, som Axel Torm siger, når man tænker på de snart 2000 år, hvori evangeliet er blevet forkyndt. Den er kort, når man tænker på, at Axel Torm i sit barndomshjem mødte nogle af dem, der i 1885 havde været med til at stifte Den danske Israelsmission. Men 90 år er lang tid – for os andre – meget lang, når man tænker på Den danske Israelsmissions forholdsvis korte historie. I Israelsmissionens 112-årige historie har familien Torm siddet på formandsposten i næsten halvdelen af perioden, først Frederik Torm – senere professor ved Københavns Universitet i faget Ny Testamente – i perioden 1921-1949 og derefter afløst af sønnen Axel Torm som formand i perioden 1949-1975. Imponerende! 54 år på formandsposten i en bevægelses 112 årige historie!

Nuvel! Ét er at sidde på formandsposten, noget andet er, hvordan man forvalter en formandspost.

Vel vidende, at man skal passe på med, hvad man siger ved et mindesamvær, har jeg ingen problemer med at udtale, at Axel Torm har sin store andel i, at vi stadig her i landet har et missionselskab, der hedder Den Danske Israelsmission. I 70'erne, da man i landsstyret arbejdede med nye love for Israelsmissionen, var der røster fremme om, at man skulle slette ordet – eller rettere – sagen »mission«. Axel Torm var af en anden opfattelse.

Ingen i Danmark i nyere tid har som Axel Torm i ydmyg kærlighed til Israel fastholdt kirkens forpligtelse til at bringe evangeliet tilbage til Israel. I tale og skrift, her i Danmark og i udlandet, talte han Israels og evangeliets sag.

Som formand for Den danske Israelsmission vil jeg i dag ved dette mindesamvær ikke opremse alt det, som Axel Torm har haft af betydning for Den danske Israelsmission og Israelsmission på internationalt plan. Jeg vil hellere minde ham ved at lade ham minde os andre om, hvad Kristus-tro og mission er for noget. Det vil jeg gøre ved at citere nogle sætninger fra hans skriftlige produktion, sætninger som har brændt sig ind i mit og andres sind, og som har sat sit præg på os.

I 1971 blev der afholdt en konference på Utstein Kloster i Sverige. Her leverede Axel Torm et indlæg, som – hvis jeg skal finde ét kort bidrag, som viser os, hvad Axel Torm stod for – næppe overgås. Det bærer titlen »Kirke og synagoge«.

I Axel Torms indlæg er der syv kursiverede sætninger og afsnit. Det ikke-kursiverede er også et bekendtskab værd! Mere end mange ord udtrykker de kursiverede sætninger noget meget væsentligt om Axel Torms teologi og tro – og hvad han i sit liv stod for. Han glemte ikke Holocaust. Han glemte ikke Jesus. For Torm er det forræderi at »glemme« Jesus, når det drejer sig om synagogen og kirken.

De syv kursiverede sætninger er følgende:

Det, der skiller synagogen fra kirken, er ikke moral, ikke etik eller læresætninger, men en levende person, Jesus af Nazareth, der kalder til personlig afgørelse og efterfølgelse. Vi kalder ham Israels Messias, vi beken-der, at i ham kom Gud til os.

Spørgsmålet om forholdet mellem synagoge og kirke er og bliver spørgs-målet om Jesus.

Kirken har skyld overfor synagogen. Men tier den om Kristus, bliver dens skyld langt større.

Tidligere har kirken nedvurderet jødedommen for at ophøje Kristus. Det er kirkens synd. I dag nedvurderer man Kristus for at forherlige jødedommen. Er det bedre?

Man satte engang synagogen udenfor ved sin ukærlige holdning og ved sin glemsomhed over for Skriften. Er man i dag ved at sætte Kristus udenfor i en glad anerkendelse af alle, der bare siger Gud. Hvis Kristus ikke er alt, er han ingenting. Kan man høre Gud til uden ham, så behøves han ikke.

Nedvurderer vi jødedommen for at ophøje kristendommen, som det før er sket, gør vi i virkeligheden vort budskab utroværdigt. Nedvurderer vi Kri-stus, og det sker i dag for at møde synagogen på lige fod i broderskab, har vi mistet vort budskab. Venskab og broderskab alene skaber intet nyt. Vi må sammen ved Kristus, i hvem vi er udvalgt, stilles ind for Guds ansigt.

Kristus er vort håb. Begge parter kan prise Guds nåde og barmhjertighed. Men det er i Kristus, at den tilsiges os klart og utvetydigt.

Vi i Den danske Israelsmission er glade for de påmindelser, som disse kursiveringer giver os. Bare man også i vor egen kirke ville lytte til sådanne ord. For som Torm sagde: Hvis Kristus ikke er alt, er han ingenting.

Vi takker Gud for alt det, vi har modtaget gennem ham og siger:
Æret være mindet om Axel Torm!